

TRÜKITÖÖLINE

EESTI TRÜKITÖÖLISTE LIIDU HA'ALEKANDJA

NR. 4

MAI 1939

6. AASTAKÄIK

Liidu volikogu koosolek Aegviidus

Liidu volikogu koosolek peeti 30. aprillil s. a. liidu Aegviidu puhkekodu ruumes. Nii koha kui ka aja suhtes oli koosolek igapidi õnnestunud. Oli ju volikogu kutsutud kokku 1. mai eelpäeval, seega andes võimaluse trükiteöölilise võtta pidulikult vastu 1. maid. Ilus koht, päikesepaisteline ilm, omad ruumid — need kõik kokku löid hea meeoleolu ja lubasid trükiteöölilistel tunda uhkust seisist saavutusist ja organisatsiooni jõust.

Liidu esimees E. Ruul avab koosoleku, soovides oma sõnavõttus volikogule head kordaminekut ja töötahet.

Koosoleku juhatajaks valitakse E. Ruul ja V. Ploom (Tartust). Koosoleku protokollijaks V. Kruustee (Tallinn) ja A. Sammül (Viljandi). Protokollile allakirjutajaks valitakse R. Kala, M. Luik ja A. Schönberg (kõik Tallinnast).

Liidu sekretär A. Offenbach kannab ette täiendavad seletused liidu 1938. aasta tegevuse kohta, peatudes eriti palgapoliitika, ametiühingulise korralduse ja üleriikliku töö- ja palgatingimuste kokkuleppe juures. Viimase küsimuse ümber puhkevad vaidlused.

O. Koplus (Tartu) tõendab, et kokkulepet pole nii kerge ellu viia. Ainult liidule toetuma jääda ei tohi, vaid ühingu^d kohtadel peaksid ise kaasa aitama, et kokkulepe ellu viidaks.

E. Ruul: Suuri raskusi valmistab liidule teadmatus kohaliku ühingu tegevuse suhtes. Näiteks selgub, et Valgas meister seletab üleminekut 7-tunnisest pühaeelpäevalt 8-tunnisele vaid kokkuleppe tulemusena, mis on ilmselt absurdne. Kohtadelt peaks rohkem teatutama liidule sellistest väärnähtustest.

M. Luik: On täiesti õiged need seletused, et liit ei saa seal kaasa aidata, kus ühingu^d koha peal midagi ei tee.

O. Ploom: Tartu ühing on püüdnud koha peal teha kõik mis võimalik. Seetõttu on suudetud saavutada ka mõningad paremused. „Postimehel“ ja Mattieseni trükikojal on laupäeviti 7-tunnine töö-

päev. Tundub siiski, nagu häbeneksid trükiteöösturid saavutatud kokkulepet ja seepärast püüavad nad kas või mõne üksiku väärarutusega rikkuda trükikojas kokkulepet, põhjendades seda paratamatusega. Nii seletatakse, nagu ei võiks anda teatavale inimesele miinimumi inimese töövoime nõrkuse, vanaduse jne. tõttu.

E. Ruul õiendab, et tema seletust ei peaks võetama mingi etteheiteⁿa ühinguile, vaid ta tahtis näidata, kuivõrd tähtis on kontakti pidamine liiduga.

J. Printsthal (Narva) märgib, et suurim häda Narvas on naistöõjõuga. Eriti nende kohta ei peeta kinni alammääradest. Laupäevadel ja pühade eelpäevadel töötatakse 7 tundi.

J. Üle (Võru) teatab omalt poolt, et niihästi Võrus kui Petseris ei peeta kinni palgaalammääradest. Kuna see on suur pahe, siis pöördugu liit kirjaga trükiteöösturite ühingu poole ja nõudku asja korraldamist.

A. Sammül teatab, et nemad on olnud kirjavahetuses liiduga aktsioonide asjas. Kui Viljandi esitas nõudmise peremeestele palgaalammäärade kehtimapanemiseks, seletasid peremehed, et nad kutsetunnistuse^ta ja abitöölilise ei saa määrata alammääru. Ometigi töösturite endi poolt on ettekirjutused tehtud sellekohaste alammäärade kehtimapanemiseks.

V. Kruustee arvab, et siin on ainsaks teeks ettevõtjate korrale kutsumiseks rääkida nendega „kõvemat keelt“.

NUMBRI SISUS:

Liidu volikogu koosolek Aegviidus / Nõukogude Vene inglaste valgustusel / Töölislavamate konverents Tallinnas / Trükiteööliliste liikumise majanduslik jõud / Trükiteöölilised täna ja homme / „Trükiteööliline“ ja trükiteöölilised / Meie organisatsioonidest / Viiskümmend korda esimest maid / Kirjud teated

---

A. *Offenbach* (Tallinn) esitab resolutsiooni, mis peaks saadetama Eesti Trükitöösturite Ühinguale:

— Volikogu juhib trükitöösturite ühingu tähelepanu kokkuleppe rikkumisele üksikute töösturite poolt. Kuna selle all kannatab trükitööstuse üldkorraldus, siis tuleb distsipliini rikkujate vastu võtta tarvitusele karmimad abinõud.

H. *Reiman* (Pärnu) arvab, et üheski linnas pole kokkulepet viidud läbi 100%-lt.

A. *Sammul* tõendab, et ka Viljandi trükitöölised ei julgenud palju teha, kuna nad on teadlikud, et liikmeskond ei asu täieliselt nõudmiste taga.

V. *Kruustee* eelistab, et resolutsioon oleks seatud kokku kõvematoonilisena ja konkreetsete nõudmiste kaudu.

E. *Ruul*: Mis kasu on ähvardusi õhku pilduda, kui neid ei hakata teostama, nagu kujukalt näitas Viljandi saadik.

V. *Kruustee*: Ega siis kirjadel ole ka tulemusi, tuleb ikkagi nõuda konkreetset.

O. *Ploom* pooldab Offenbachi poolt esitatud resolutsiooni.

V. *Kruustee*: Konkreetsete ähvardustena võiks võtta töötülide alustamist.

O. *Koplus* arvab, et see oleks õnnetuseks, kui liit hakkaks ise töötülide alustama. Siis tekiks kohe arvamine, et need on kunstlikud. Volikogu ei tohiks kuidagi muutuda töötülide alustajaks.

E. *Ruul*: Konkreetseks võiks kujuneda vaid kokkuleppe ülesütlemine. Aga kas sellel sammul oleks mingit edu meie asjale — kahtlen.

Asutakse resolutsiooni hääletamisele. See võetakse vastu üksmeelselt. *Kruustee* teatab, et ta jääb arivarvamisele. Võetakse vastu liidu tegevuse aruanne.

Järgneb liidu 1938. aasta majanduse ülevaade. Selle kohta on „Trükitöölises“ nr. 3 ilmunud seletus. Liidu revisjonikomisjoni nimel teatab J. *Tõnissoo* (Tallinn):

— Revideeriti kassaraamatut 1. jaanuarist 1938 kuni 31. detsembrini 1938 ja leiti kassaraamat olevat õige ning sissekanded korras ja dokumentidega kooskõlas. Fondide seisud aruandes on toodud õieti. Varanduslik bilanss 22.577.55 krooni vastas raamatutele. Aruanne on kokku seatud asjatundlikult ja annab täielise ülevaate liidu varanduslikust seisust.

A. *Sammul* arvab, et aruande võiks vastu võtta. Sama toetab R. *Kala* (Tallinn). Majanduslik aruanne kinnitatakse.

Järgneb liidu 1939. aasta tegevuskava. Eelarve juures tekib sõnavõtt liidu häälekandja ümber.

V. *Kruustee* arvab, et ühingud peaksid ajakirja tellima vastavalt ühingu liikmeskonna arvule.

M. *Luik* kahtleb, kas seda saab kuidagi vastavalt jagada.

A. *Sammul* toetab sellekohase ettepaneku vastuvõtmist.

A. *Offenbach*: Siin on tegemist peamiselt Tallinna ühinguga, kõik teised võtavad ajakirja vastavalt liikmete arvule. Tallinnas tuleb see küsimus arutusele peakoosolekul.

J. *Üle* tõstab üles küsimuse asjaajamise töötasu tõstmiseks.

E. *Ruul*: Praegune asjaaja ütles oma koha üles; kui tekib tarvidus lisakrediitide järele, kas peaks siis kuisuma kokku uue volikogu või antakse sellekohane volitus praegu.

O. *Koplus*: Volikogu võib seda küsimust kohe arutada.

V. *Kruustee* arvab, et lisasummade asjas annaks kõige paremat seletust liidu laekur.

M. *Luik*: Mida taotletakse kulude suurendamise ettepanekuga?

E. *Ruul*: Seda, et võib-olla ei saada edasi senise tasuga asjaajajat.

A. *Schönberg*: Liikmemaksude rubriigis võiks tõsta summat 80 krooni võrra ja see arvestada asjaajamise tasu tõstmiseks.

V. *Ploom*: Arusaadav, et meie ei tea, kuidas kujuneb edaspidine töö. Seepärast peaks siin jäetama liidule vaba võimalus tegutsemiseks.

A. *Sammul*: Mulle tundub, et eelarve tasakaalus hoidmine muutub kahtlaseks, kui summasid suurendame.

V. *Kruustee* arvab, et asjaajaja küsimus peaks jäetama täiesti liidu juhatuse hoole.

V. *Ploom* arvab, et liidu asjaajaja tegevus on seevõrd tähtis, et see puudutab kõiki ühinguid tuleviku mõttes ja küsimus ei tohiks muutuda kiniseks.

A. *Offenbach* teeb ettepaneku, misjärele liidule antakse võimalus eelarve tasakaalustamiseks tarviduse korral vajalike kulude tegemisel asjaajamisel kasutada tegevuskapitali reservsummasid.

O. *Koplus*: On kuulda jutte odavama tööjõu võimisest. Kas võib siis mõni juhuslik ametnik olla selleks organisaatoriks ja tugèvaks jõuks, nagu seda vajab meie liikumine ja aeg?

V. *Ploom* toetab A. *Offenbachi* ettepanekut.

Hääletamisel liidetakse *Kruustee* ja *Offenbachi* ettepanekud ajakirja ning summade kasutamise korra kohta ja võetakse üksmeelselt vastu.

Järgneb päevakorrapunkt normaalpõhikirjade ülemineku kavatsuse asjas. A. *Offenbach* annab seletuse kehtiva seaduse alusel alustatud normaalpõhikirja väljatöötamise eeltöödest. Oleks vajalike tulevikus kõik trükitöölise ühingud tegutseksid ühtlaste põhikirjade alusel, kusjuures need põhikirjad peaksid vastama trükitöölise huvidele.

E. Ruul peab soovitavaks, et volikogu otsusega asutaks sellekohaste põhikirjade ilmumisel ühtlustavale tööle, ilma et meile sunnitaks peale erisuguseid põhikirju.

A. Sammul: Ühtlasi tuleks kooskõlastada normaalpõhikirjaga ka normaalkodukord.

Tehakse kaks ettepanekut — üks annab liidu juhatusel õiguse asuda normaalpõhikirja ilmumisel selle kooskõlastamisele trükitööliste huvidel vastavalt ja soovitada kõigile ühinguile kooskõlastatud põhikirja vastuvõtmist, teine — samal ajal kooskõlastada ja soovitada vastu võtta sellekohane ühingu te kodukord.

Ettepanekud võetakse üksmeelselt vastu.

Edasi tuleb arutusele usaldusmeeste kodukord, mis loetakse ette paragrahvide viisi, pärast seda, kui põhimõtteliselt leitakse kodukord vajalik olevat.

Parandatud ja vastuvõetud kodukord tuleb avaldamisele edaspidi.

Volikogu päevakord on läbi ja asutakse tekkimise küsimuste juure.

J. Üle küsib seletust liidult, millal hakkab kehtima lubatud vanaduse- ja invaliidsuse vastu kindlustamise seadus.

A. Offenbach selgitab, et kuigi valitsus on lubanud seda ellu viia, pole praegu veel väljavaheteid. Nii põhjendatakse seda viivitust suure eeltööga, samuti ei olevat ka praegune aeg sobiv jne.

J. Üle selgitab veel mõningaid väärnähtusi kutseoskuse omandamise aladel ja vastavate eksami komisjonide puudulikkust, mida öiendab R. Luuk.

Lõpusõnas E. Ruul tänab volikogu liikmeid asjaliku ja üksmeelse töö eest, millega lõpeb liidu volikogu koosolek.

Nõukogude Vene inglaste valgustusel

INGLISMAA valitsevad ringkonnad — nii poliitilised kui ka majanduslikud — on alati suhtunud halvaks panevalt ja eitavalt Nõukogude Vene praegusele riigikorrale ning selle majandussüsteemile. Pärit on see vaade juba Vene kodusõja ajast, kus inglased koos Vene valgete vägedega teostasid interventsiooni. Ka hiljem oli suuri lööminguid, poliitilisi arveõiendamisi ning majanduslikke surveabinõusid. Ainult vähestelt inglastelt võime kuulda teissugust suhtumist, kus praegust süsteemi peetakse paratamatuks ja loomulikuks järelduseks tsariaja nõrkusele ja Vene kevad-revolutsiooni roosale optimismile. Nii näeme nende vähestel hulgas endist Briti agent'i Moskvas mr. Lockharti jt.

Ajaloo-ratas on siiski veerenud edasi ja rahvusvaheline olukord sunnib tänapäeval revideerima omal ajal fanaatilisel kaitsitud seisukohti. Ähvardav sõda sunnib otsima vähegi vastuvõetavaid sõpru. Nii on Inglismaa nende paratamatute sõprade hulka lugenud praegust Nõukogude Venet ja otsib sellega lähenemist sõjaohu survel. Siinjuures on ta sunnitud valgustama oma uue liitlase olukorda, kaaludes tema sõjalisi võimeid. Inglise tõsine majanduslik ajakiri „Economist“ ongi avaldanud üht-teist Vene sõjalisest ja majanduslikust tugevusest. Toome siinkohal need arvamusid ja arvud, lootuses, et nende tõelikkus leiab kinnitust inglise majandusspetside poolt.

Reserveeritult võttes on Venemaa tööstuslik toodang saavutanud juba 1926. aastal 1914. aasta taseme, kuid praegu on see suurenenud juba seitsmekordseks. Olgu siin toodud järgmised arvud toodangu üksikliikide kohta:

	1913	1928	1937
Süsi (milj. t)	29,1	35,5	128
Õli (milj. t)	9,2	11,5	31
Elekter (miljard. kw.-tunnid)	2	5	36,5
Teras (milj. t)	4,2	4,2	17,6
Traktorid (tuhandis à 15 h.-j.)	—	1,3	115
Autod (tuhandis)	—	0,7	200
Metallitööstuse masinad	1,5	1,8	36

Seetõttu võib Venemaa kalkuleerida, et kui 1928. a. venelaste toodang kujundas maailmatoodangust vaid 3%, siis 1936. a. oli see juba 13,2%.

Inglased lisavad, et suur osa toodangust on juhitud sõjaliseks kõvendamiseks ja mitte vähemal määral kui seda teeb praegune Saksamaa. Kui muu toodang on vahest kvaliteeditil halvem vanemate tööstusmaade toodangust, siis sõjatööstuse artiklite kvaliteedi kohta seda öelda ei saaks — sõjatööstuse on rakendatud parimad töölised ja tehnilised jõud. Igal juhul, rahvusliku olukorra säilimisel, on venelasil võimalik veelgi tunduvalt tõsta toodangut, kuna ratsionaliseerimine on alles poolel teel. Kolmanda viisaastaku kava järgi peaks venelaste toodang 1942. aastal ületama kaks korda 1938. a. Saksamaa toodangu, jõudes järele Põhja-Ameerika Ühendriikide toodangule.

Muret teeb inglasele vaid Vene transpordi ala. Raudteevõrk on ebaküllaldane ja teed viletsad. See võib sõja korral takistada tunduvalt mobilisatsiooni. Igal juhul on need olud võrreldes 1914. a. mobilisatsiooniga paremad, eriti arvestades Vene linnade elanike kahekordistumist võrreldes 1914. a. linnade elanike arvuga.

„Economist“ teeb järelduse, et 1939. a. Venemaa on mitmekordselt tugevam tsariaegsest Venemaast.

Töölisvanemate konverents Tallinnas

7. mail s. a. peeti Tallinnas üleriiklik töölisvanemate ja ametiühingute esindajate konverents. Konverents kujunes suurimaks senipeetuist, olles osavõtjate arvult üle 400. Konverentsil viibisid Rootsi Ametiühingute Keskliidu esimees A. Lindberg ja ministrid O. Kask ja L. Sepp. Viimased esinesid referaatidega päevapoliitiliste küsimuste üle.

Mis konverentsi tähtsust esile tõstab, see on töölisliikumise idee propageerimine praegustes oludes. Ühtki teist sellekohast ülemaalist kokkutulekut tänapäeval võimaldada ei saa. Kuna konverentsist võtavad osa ametiühingud, siis avaneb ka ametiühinguil võimalus häält tõsta väärnõuete üle senises olukorras ja esitada nõudeid, mis arusaadavalt leiavad poolehoidu töölisvanemate juures.

Sotsiaalpoliitilisel alal võisid ministrid anda täielise ülevaate eelolevast kavatsusist. Konverentsil võis kuulda, mida sel alal kavatakse teha, ja peab ütleva — rõõmustavat on vähe. Riigi kaitsesüsteem tõstetakse tähtsamaks küsimuseks ja selle all kannatavad kõik muud sotsiaalpoliitilised üritused. Riigil läheb palju raha vaja kaitsesüsteemi väljaarendamiseks ja seepärast võivad sotsiaalpoliitilised uuendused oodata või ilmuda kärbitud kujul. Nii peab jääma veelgi lahendamata vanaduse ja invaliidsuse vastu kindlustamise seadus ja antakse vaid lootust, et küsimus tõstetakse avalikkuse ette eeloleval sügisel. Kuna see seadus maksma hakkab, on alles lahtine. Enne seda kavatakse lahendada uus haiguskindlustusseadus. Majandusminister arvas siiski, et ka uue haiguskindlustusseaduse juures tuleks näha mõningaid kärpeid sammete andmise alal ja seekaudu teostada vajalist kokkuhoidu. Palgapoliitika alal ministrid rõhutasid toodangu tõstmise vajadust. Ilma selleta olevat võimatu üldse kõnelda palkade tõstmisest. Rohkem tähelepanu ja meeoleolu oli pühendatud riigikaitse organiseerimisele. Tänapäeva keeruline poliitiline olukord riikide vahelises elus sunnib meid otsima teid enese kindlustamiseks, et mitte sõodaks langeda suurematele maadele. Igal juhul minister O. Kask lausus, et Eesti vabadust ei saa muidu kaotada, kui üle minnes meie surnukehadest.

Töölise sõnavõttudest seevastu tundus pettumust tuleviku suhtes. Tuletati meele, et mitmed sotsiaalpoliitilised uuendused lubati ammu ja aeg oleks need ellu viia. Kui kõneldakse toodangu tõstmisest, siis praktilised kogemused sel alal näitavad, et tõstes toodangut töösturid ei mõtlegi palka tõsta, vaid püüavad siis tariife vähendada. Pealegi odava tööjõu olemasolul ükski ettevõtte ei taha uusi masinaid ja uusi menetlusviisi rakendada töösse ja seekaudu scaavutada toodangu suurene-

mist. Nad teenivad odava tööjõuga küllalt. Toodangut tõsta seniste töömenetlusviiside juures on töölise tervisele lihtsalt kahjulik. Nii valmistab sotsiaalpoliitiline kui ka palgapoliitika käsitlev sõnavõtt riigi juhtivate meeste ettekandel töölisele teatavat pettumust.

Rohkem praktilisena oli lahendatud eelolevad Tööliskoja valimised. Endise Tööliskoja koosseisu valimiste ettevalmistamine lasus Eestimaa Tööliühingute Keskliidu juhatusel. Kuna keskliidu juhatus oli valitud usaldusega kongressi poolt, siis omasta vastava autoriteedi. Nüüdne määratud keskliidu juhatus ei saa loomulikult seda osa täita. Tööliskoja juhatusel endal ei sobinud valimisi ettevalmistada. Konverents andis siis lahenduse — ta valis ametisse 15-liikmelise valimisi ettevalmistava toimkonna, mis koosneb samal ajal töölisvanemaist kui ka ametiühinglasist. Seega on tagatud, et eelolevail Tööliskoja valimisel säilitatakse organiseeritud tööliskonna esindus ja surutakse kõrvale kõik kontrabandi teel sisseviidavad mõjud. Konverents andis selleks oma autoriteetse sõna.

Konverentsil oli palju juttu lahkkelidest tööliskonna enese keskel. Mõned sõnavõtjad olid eriti agard seda rõhutama. Kui aga taheti näha, milles need lahkkelid ilmnevad, siis polnud märgata sel alal mingit jagunemist ideoloogilisest seisukohast lähtudes. Kui lahkkelisid oli, siis vaid üksikute isikute tegevuse hindamisel ja sellest olenevad seisukohad isiku vastu. See pole mitte negatiivne nähtus, vaid võimaldab tööliskonnal otsida usalduslikke ja tublisid tegelasi. Me ei pea unustama, et nagu igas liikumises, nii leidub ka töölisliikumises inimesi, kes tahavad töölise nimel endale nime teha või kasutada töölisliikumist enese tumedate sihtide läbiviimiseks. Ja nende suhtes on täieline õigus vastu astuda. Paljudelt sõnavõtjailt kuuldus, et töölise igapäevases võitluses töö- ja palgatingimuste parandamiseks pole mingit lahkeli — need on pärit mujalt.

Meie — trükitöölised — olime konverentsil üsna arvukalt esindatud. Kohal olid töölisvanemad „Päevalehe“, „Ühiselu“ j. t. trükikodadest Tallinnast. Ka Tartust olid kohal mitmed trükitöölised-töölisvanemad, nagu Roorand, Kivistik j. t. Konverentsi juhatuses olid Tartust O. Koplus ja J. Kurvits Tallinnast. See tõendab trükitöölise tihedat kontakti kogu töölisliikumisega ja kõneleb meie kasuks tööliskonna kibedas heitluses oma olukorra parandamiseks.

Nii üldiselt konverentsist. See on möödas, kuid konverentsi töö vajab nüüd elluviimist. Loodame, et seatud sihid ja nõuded leiavad tähelepanu töölisilt endilt kui ka vastavalt ministreilt.

Trükitöölise liikumise majanduslik jõud

Oleme juba varemalt avaldanud üksikuid andmeid meie organisatsiooni — Eesti Trükitöölise Liidu ja temasse kuuluvate ühingute — kohta. Hiljuti valmis meil üldine kokkuvõte kõigist ühinguist, mistõttu võime tuua täielise ülevaate trükitöölise organisatsiooni üle.

Kui suur oli ühingute tulu liikmemaksudest 1938. a. jooksul? Ühingute järgi jagunes see järgmiselt:

	Krooni
Tallinn	9.068.35
Tartu	3.388.90
Narva	284.95
Võru	508.30
Pärnu	219.70
Viljandi	515.40
<hr/>	
Kokku	13.985.60

1938. a. jooksul loeti liidu liikmeiks üldse 822 trükitöölise. Võttes maha invaliidid, töötud ja l. aasta õpilased, kes liikmemaksu ei maksa, jääks 800 maksumaksjat liiget. Seega keskmiselt üle riigi on liige maksanud aastas 17.48 krooni või 33 senti nädalas.

Muud ülalnimetatud ühingute tulud jagunesid:

Sisseastumismaksud	89.—
Pankadest	669.19
Muud	4.026.18
Saldod (kassas raha)	1.911.67

Koos liikmemaksuga moodustavad ühingute tulud 20.681.64 krooni, milline läbikäik on kõrgem 1937. a. tasemest.

Kulude osas jagunevad arvud järgmiselt:

Liidu liikmemaks	1.388.33
Kantselei, post jne.	222.97
Korteriga ühenduses kulud	2.766.—
Palgad, sõidu- ja päevarahad	629.97
Matusekulud	236.92
Invaliidsusefond	2.084.51
Töötutefond	1.978.86
Reisifond	429.83
Hoiule viidud	2.274.80
Muud kulud	6.787.25
Kassas raha	1.882.20

Kokku 20.681.64

Muude kulude osas sisalduvad summad kultuuriliste ürituste teostamiseks kui ka üleminevad summad, mispärast ka see rida näitab kraunis suurt summat üldises statistikas. Näiteks, Tallinn üksi on kulutanud kultuuritöö edendamiseks üle 1.000 krooni jne.

Ühingute majanduslike läbikäikude juures on võimalik olnud soetada juure nii varasid kui ka sularaha kapitalile. Varanduse seis aruanne 1939. aasta algul oli järgmine (kõik ühingud kokku):

Aktiva	
Sularaha	14.747.12
Võlgnikud	4.550.88
Vallasvara	7.464.40
Muu aktiva	97.01
<hr/>	
Kokku	26.859.41

Passiva

Ühingute kapital 26.859.41

Võlgnike osas on suuremaks Eesti Trükitöölise Liit, kelle võlgnevus ühingule ulatub 3.100 kroonini. See võlg on tekkinud liidu puhkekodule laenatud summa kaudu.

Kui ühingute varandusele 26.859.41 krooni lisada liidu varandus 22.577.55 krooni, siis saaksime üldise trükitöölise organisatsiooni varanduse bilansi 49.436.96 krooni, mis on ligemal 7.000 krooni suurem kui 1937. a. üldbilanss. Seega 1938. a. jooksul on kapitalid suurenenud 7.000 krooni võrra. Sealjuures on teostatud vallasvarade väärtuse juures 10% amortisatsioon.

Liidu enese varanduslik seis 1939. a. algul oli järgmine:

Aktiva	
Sularaha	7.481.20
Vara	921.23
Puhkekodu	14.175.12
<hr/>	
	22.577.55
Passiva	
Fondid	6.713.85
Kohustused	3.578.55
Puhaskapital	11.517.80
<hr/>	
	22.577.55

Tuues need arvud, tahtsime täita senist lünka meie majanduslikus ülevaates ja ühtlasi veel kord rõhutada — ühenduses on jõud.

Teadaanne

Alates 1. juunist kuni 1. septembrini Tallinna Trükitöölise Ühingu ruumid on avatud asjaajamiseks igal kolmapäeval kella 6—8 õht. ja igal laupäeval kella 3—5 p. l.

Trükitöölised täna ja homme

V. Kruustee

Oleme jätnud seljataha tegevusrohke aja, ja juba käesoleva kuu lõpul algavil puhkusil võime teha kokkuvõtteid senitehust ja üles seada tegevussihthooni tuleviku tööks.

Kui vaadelda üksikasjaliselt möödunud tegevushoocega, siis on olnud see üks tegevusrohkemaid — on saavutatud võite, kuid on kaotatud ka positsioone. Milles need võidud-kaotused seisavad? Oleme kindlustanud palgaalammäärad üle maa suures enamikus ja aeg on näidanud, et palgad pole surnud punktina püsima jäänud palgaalammääras ette nähtud normidele, vaid see norm on jäänud aluseks, kust on ilmnunud uus palkade nihkumine ülespoole. Tõsi, on veel mitmel pool trükitikodasid, kus ei ole seni kinni peetud kokkuleppes, kuid see näitab ainult esijoones tööandjate organisatsiooni jõuetust, kes ei suuda toime tulla väikeste provintsi trükitikodadega. Viimasel trükitöölise liidu volikogu koosolekul, käesoleva kuu algul Aegviidus, kuuldus juba nurinat selle tahtliku viivitamise ja ignoreerimise üle ja nõuti resolutsioonide vahendite tarvitamist. Volikogu küll esialgselt sellele teele ei asunud, kuid mis teeb ta tulevikus? Trükitöölised on seni ausalt pidanud kinni sõlmitud kokkuleppeist ja lepinguist ja selle õiguse alusel nõuame meie, et lepinguosalised teiselt poolt samuti austaks kokkulepet vastuvõetud kujul. Möödahiilimised võivad olla ju võimalikud esialgselt. Kuid on aeg sellele lõpuks mõjuv ravi vahend leida.

Majandusminister oma sõnavõttus töölisvanemate konverentsil märkis, et üheks takistavaks teguriks on meil üldiselt palkade mitmekesisus ühel kutsealal. Meie oleme püüdnud omi palku reguleerida. Selles on saavutatud tulemusi, kuid üksikute tõrkujate korrallekutsumiseks nõuame meie, et juhul kui mõlema poole, tööandjate ja tööliste organisatsioonide, vahel on saavutatud palkade suhtes kokkulepe ja sellega on ühinenud suurem enamus tööandjast, siis tuleb kokkulepe seadusandlikus korras kehtivaks lugeda ka kõhklejate ja reformidevastase töösturkonna kohta terve tööharu ulatuses.

Kaotuste kontosse tuleb trükitöölisel kanda eeskätt öötöö maksmapanek trükitööstuses ja osaline pühapäevane töö. Nende vastu võitlemine on osutunud lootusetuks. Kuid ka siin on ilmnunud vanarahva tarkussõna: „Ei ole ühtki kurja ilma heata“.

Me oleme selle tarkussõna 100% ära kasutanud. Öötöö maksmapanekuga ajalehtede juures õnnestus läbi suruda mitmel pool lühendatud tööaeg ja suurem töötasu. Ja sama nähtus oli üheks põhjuseks,

et suutsime läbi viia enamikus suurtrükitikodades käitisvanemate instituudi. Ja kui algul mitmelt poolt skeptiliselt suhtuti nende valimisse, ette tuues, nagu ei suudaks nad midagi ära teha ja toovat kaasa teatud hüvede kaotamise trükitikodades, siis on need kartused osutunud alusetuks. Iga uue instantsi ellukutsumine võib ju esialgu tekitada teatud pinevust, kuid aeg on näidanud, et need on olnud kõik lahendatavad ja meie käitisvanemad kohtadel on leidmas alust edukamaks tööks tulevikus ja on suutnud hoida vahekorrad korrektsed ka tööandjatega.

Kuid meil on siiski veel mõningaid trükitikodasid, kus käitisvanemate valimised on teostamata. See töö on olnud kadetsejaile alatiseks kondiks, mida pureda annab, ja seepärast oleks aeg ka neis paaris kohas asuda käitisvanemate instituudi sisseviimisele. Käitisvanemate osatähtsus on üha tõusmas ja käesoleval ajal on sageli käitisvanemad need, kellele arvel ja kulul on mitmel pool käimas kombinatsioonid, et pääseda mõjule ja juhtimisele. Meil, trükitöölisel, on oma seniste käitisvanemate ja valijameeste energilise töö tulemusena olnud võimalus kaasaraäkimiseks juhtudel, kus on tulnud valvel seista meie tööliiskonna õiguste kaitsel ja seda positsiooni tuleb meil kaitsta ja see tuleb säilitada igal juhul. Kuid selle üheks eeltingimuseks on ja jääb ühtlane ja tugev käitisvanemate võrk kõikides trükitikodades.

Ühtluse all ma ei mõtle n.-n. „tasalülitatuud käetööstajaid“, kes iga otsuse ja kavatsuse puhul ütlevad jah ja aamen! Trükitöölised pole kunagi olnud selgrootud ja nad pole seda ka praegu. Seepärast peame meie ka edaspidi omama julgust ja tahet kaasaraäkimiseks trükitööstuse arengus. Ja kas ei tule just neist rääkimisest poolt ja vastu, lõpuks välja asja tuuma, mis on vastuvõetav igaühele. Sellepärast on arvustus alati teretulnud. Iga inimene on ekslik, kuid vastastikusel vaidlusel peab lõpuks leitama õige alus edasiminekuks. Kuid arvustuse ja arvustuse vahel on ka vahe. Ma saan aru sellest, kui inimesed vaidlevad põhimõtete ja üldiste küsimuste üle pro ja contra, kuid ma ei saa aru sellest arvustusest, mida ma nimetan siinkohal „sosistamiseks“, kus ajaliku arvustuse puudusel on tüliobjektiks võetud puhtisiklikud, egoismist tingitud kaalutlused ja tõekspidamised, nagu need teatud määral ilmsed Tallinnas peetud viimasel korralisel peakoosolekul. Siin oli tüliküsimuseks peamiselt töötasude küsimus. On ju selge, et meie ametiühingu üheks peamiseks

ülesandeks on palgaolude parandamiseks võimaluste leidmine. Aga kuidas mõeldakse siis siduda neid kaht seisukohta: Ühelt poolt oleme kanged mehed nõudma, teiselt poolt aga oleme ihnsus ise. Minu arusaamise järgi tuleb meil hinnata nende meeste tööd, kes oma töjõust suure osa on pühendanud ühingule ja ka peakoosolek oma enamuses oli selles suhtes samal arvamisel. Seepärast oleks aeg juba nende sosistamise lõpetamiseks. Rahustamiseks olgu siinkohal öeldud. Ühingu juhatusel pole kunagi kavatsust olnud teha kõiki juhatusliikmete kohti tasulisteks ja palgatõus on mõeldud ainult neile, kelle tööle esmajoones baseerub ühingu tegevus nii organisatsioonilisest kui ka majanduslikust küljest.

Need on üksikud nähtused, kuid ma pean ütleva, et need on jäänud meie organisatsioonis omavahele. Väljaspool aga on seni trükitööliskond esinenud ühtlase tervikuna ja esineb sellisena ka tulevikus.

Nii oleme jõudnud meie välissuheteni. Siin on loomulikuks eeltingimuseks, kui tahame olla tugevad, siis peab meil olema side töölisorganisatsioonide keskustega, et nende kaudu läbi viia uuenudusi tööliskonna üldiseks hüvanguks ja nende kaudu suudame ka tõhusamalt kaitsta seniseid positsioone. Meie teame aga ühtlasi senistest kogemustest, et just nende keskorganisatsioonide ümber on olnud kõige rohkem käärimist, kus on võimule püüdnud üks ja teine vool. Nende voolude demonstratsioone nägime ka viimasel töölisvanemate üleriigilisel konverentsil, kus see täies inetuses esile kerkis, demonstreerides lõhkihärastatud tööliskonda. Kuid ometi teame meie, tegelikud töölised, et töölisel omavahel üldistes küsimustes pole lahkkelisid ja need on sageli tekkinud vaid „kindralite“ omavahelised isiklikest intrigeerimisist ja antipaatist. Aeg on, et võidule pääseks loosung: „Tööliskonna asutusi juhtigu eeskätt töölised ise!“ Need, kes on ametiühingulisele liikumisele kõrvalt kaasa tulnud, võivad oma teadmised rakendada üldiseks hüvanguks, kuid nad ei või tööliskonda võtta ratsuna, mille seljas intriigitsemiste ja lahkkelide külvamisega loodetakse edasipääsu karjääriredelil. Kui mõjule pääseb see seisukoht, siis ma usun, et on leitud alus edaspidiseks koostööks. Seepärast on trükitöölisel praegu ainsaks õigeks teeks püsima jääda eisukohale, mida on avaldatud mitmel koosolekul. *Töötada puhtametiühingulisel alusel*, kuid ma usun, et üldises ulatuses peab siia lisama: ... ja selle võiduleviimiseks ka kõikjal tööliskonna keskusis.

Eelolev sügis kujunebki ses suhtes otsustavaks. Sügisel tuleb ümbervalimisele Tööliskonda. Me oleme tema sünniajajärku ühes läbi elanud. Ja me loodame, et see asutus, nüüd, kus on läbi

jõutud sünnivaludest ja esimesist tööaastaist edaspidi omal alal veelgi edukamalt tegutseb. Kuid me peame olema valvel ka sel puhul, kui valimised tulevad, et püsima jääks seisukoht: tööliskonna eest ja tööliskonna kasuks, ja seepärast ei või jutugi olla sellest, et seda asutust võidakse tulevikus kujutada kellegi mõjualusena.

Teine keskasutus — Töölisühingute Keskkliit — seisab vist sügisel samuti uuestisünni eel. Kutseühingute normaalpõhikirjade kinnitamist on oodata pea, nagu mainis sotsiaalminister. Ja sellega ühenduses ei peaks keskkliidu uuestisünd olema kaugel. Selle asutuse suhtes on trükitöölisel samad seisukohad mis Tööliskojaqi suhtes.

Vähemaualatuslike teiste keskorganisatsioonide suhtes on juba möödunud tegevusaastal edasi jõutud. Tallinna Ühishaigekassa tagasisiirdumisega Eesti Haigekassade Liitu loodame meie, et Haigekassade Liit muutub veelgi aktiivsemaks ja jõuliseks tööliskonna omavalitsuse säilitamiseks haigekassades ka uue haiguskindlustuse seaduse alusel.

Samuti võime heameelega märkida trükitööliliste osa haigekassade juhtimisel Tartus, Viljandis j. m. Tallinna kohta ei saa me seda öelda. Juba aastaid on meid siin eemal hoitud kassa tegelikust juhtimisest osavõtust, kuigi rida aastaid oli haigekassa meie inimeste juhtida. Tõsi, revideeriva järelevalveorgani — revisjonikomisjon — koosseisus on praegugi trükitöölisi. Kuid meie vajame neid ka tegelikus juhtivas organis — juhatuses. Kahjuks aga ligasugused kombinatsioonid volinike kohtadega teevad selle võimatuks. Kuid loodame, et trükitöölised ka tulevastes volikogudes, hoolimata oma arvulisest vähesusest, suudavad tagajärjekalt kaitsta ja ka vastaseid arvestama sundida oma seisukohti ja tõekspidamisi, nagu see on olnud seni.

Jäevad üle veel kohalikud keskkliidud provintsis, osalt tegutsevad, osalt kavatsatavad. Trükitööliliste juures on valitsenud arvamine, et meie organisatsiooni tugevuse säilitamise üheks eeltingimuseks on üldine eesti tööliskonna esinduste, ametiühingute ja nende liitude ning keskkliitude tugevus. Selleks on trükitöölised alati töötanud kõikidel aegadel meie töölisliikumise ajaloos ja seda teed tahavad nad ka nüüd edasi minna. Me ei taha olla „Hiina müüri“ eraldatud saarekeseks. Me tahame olla võitlustes kaasalööjad, mille sihiks on tööliskonna üldise olukorra parandamine, kuid me astume kindlalt vastu ka eksitavaile ja takistavaile tegureile, mis lödvendavad meie ühistunnet ja solidaarsust!

Nüüd algavad puhkused! Puhkeajal kogume jõudu ja jaksu edaspidiseks võitluseks. Ja see võitlus mingi edasi nagu seni. Ühes meeles ühtlaste, kindlate seisukohtadega. See on ja jääb meie organisatsioonilise tugevuse aluskiviks.

„Trükitööline“ ja trükitöölised

Vahest tuleb ka ajakirjal endal teha juttu oma olemisest. Eriti seetõttu, et konkreetselt temast palju ei kõnelda. Näiteks pakutakse mehele ajakirja numbrit osta. Mees kohe vastu:

— Mis ma tast ikka loen. Ega seal midagi ole.

Kui küsida, mida seal ei ole, siis ei oska inemene lihtsalt vastata. Ta teab vaid seda, et tema arusaamisele pole midagi korralikku kirjutatud ja mis temale vaja, see ehk ilmub ajalehes.

Nii jagunevad inimesed mitmesugustesse huvialadesse ja häda ajakirjale, kui ta pole suutnud haarata kõikide maitset kokku ja serveerinud seltest parajat suutäit.

Aga kirjutada meeleolude järgi üldse on raske, eriti kui ajakirja kaust on väike ja tehnilised raskused ees. Olevat selline anekdoot: Teatavalt rahvusil kästi kirjutada elevantidist.

Inglane kirjutas:

— Olin Indias ja tapsin elevanti.

Prantslane läks loomaaeda ja kirjutas uudisjutu:

— Elevanti armuelu.

Venelane vaatas pildiraamatut, võttis ninanõsu täis ja kirjutas filosoofilise traktadi:

— Elevant — kas ta üldse oleleb?

Sakslane uuris vajalist kirjandust ja kirjutas 5-kõitlise raamatu:

— Sissejuhatus elevanti monograafiasse:

Poolakas kirjutas ajaloolise teose:

— Elevant ja Poola küsimus.

Vaadake, nii võib ühel ja samal ainel mitmetpidi turnida ja raske on siin keskteed leida.

Üheks huvialaks peaks siiski ajakirjal olema — võimalikult rohkem isiku elulähedasi küsimusi. Revolverajakirjandusel (see on tänapäeval keelu all) oli kombeks sorida isikute musta pesu kallal. See tõmbas. Aga ometigi ei või meie oma ajakirja sellele tasemele paisata — viimaks oleksime kõik riisud ja toimetaja kõikidega kõikide vastu.

— Kirjutage siis meie ühingute sündmustest, trükitöölise elust-olust, mis te Hispaaniat teete — lausud keegi kolleeg.

Hea ütelda, kirjutage! Sündmus nõuab tunnistajat — tunnistaja peab kas edasi jutustama toimetajale või asja kohe kirja panema.

Vaat seda, viimast, ta ei raatsi teha. Kuidagi ei tõuse sulg ja kui hakkab tõusma, siis on asi juba mägede taga ja ununud. Ega toimetaja saa sulevarrest imeda sündmusi või kõikjale jõuda.

Ja nii jäävad kuldsed terad kasutult lebama.

Üheks suureks pahandusteaukuks on ka tsen-suur. Näiteks: mõni mees teebki kangelasteo — võtab sulle kätte ja kirjutab. Ükskõik millest.

Verevaevaga tehtud ja enda meelest igat kanti kaalutud ning raske leitud kirjatöö peab avaldama. Ja järsku toimetaja ei lase läbi — tõmbab tähtsad kohad maha.

— Ah Teie ei taha mu kirjutust sel kujul avaldada, noh uut Teie enam ei näe.

Pahandatud kirjutaja peab sõna tänapäevani ega kirjuta enam. Mis muud — toimetaja süüdi! Tahaksin öelda:

— Armas kirjutaja! Ära ripu nii selle õnnetu kärpimise juures. Vahest oligi nii hea. Ega trükitust kannata kõike, mis pähe tuleb — see nõuab ka vastust. Milleks vajadus nii teravaid ütelsid või valeseisukohti kaitsta — nad võivad olla tulevikus pahanduste põhjustajaks. Tunnen kaht meest — nad ei teretagi enam üksteist, pärast seda, kui kumbki ütles teisele ajakirja veergudel „tõtt“.

Ja organiseerumise asemel nad lihtsalt „desorganiseerusid“! Vaat nii võib lõppeda lugu.

Lõpuks veel paar sõna hispaania-tegemisest. Kui ma ei eksi, kuuluvad selle liigi alla ülevaated välismaadelt, mis pole otseselt seotud täheladumisega kui töölisliikumisega ning selle põhimõtetega.

Millele toetume meie, trükitöölised? Töölisliikumisele ja selle tõdedele. Poleks tööliskonnal kandvat sotsiaalset võitlust, poleks ka meie organisatsioonilist jõudu. Tsunfita ajal trükitööliskond ei toetunud üldvõitlusele ja sattus olukorda, kus töötati 16 tundi ja enam. Kus igal mehel ei lubatudki naist võtta või üle kella 10 õhtu väljas käia.

Meie oleme tihedalt seotud töölisliikumise küsimustega ja see on meie jõud. Seepärast meid tunnustavad tööandjad, seepärast oleme samm-sammult tugevamaks läinud. Mineviku saavutusi parandatakse ja nõutakse uusi saavutusi vaid tänu lakkamatu tööliskonna võitlusele.

Kui nüüd vaikida tööliskonna poolt peetavast võitlusest ja sellest mitte huvi tunda, siis peaksime kahtlema oma terves arusaamises.

Nii et, vabandage, peaks isegi rohkem tundma huvi hispaania-kirjutuste vastu kui seni tuntakse.

Olgu siis niipalju ajakirja toimetaja enese seisukohalt öeldud.

Normaalpõhikirjad tulevad...

Sotsiaalministri seletuse järgi 7. mail antakse ametiühingute normaalpõhikirjad veel käesoleva — s. o. mai — kuu kestel. Pärast põhikirjade ilmumist ametiühinguile antakse paar kuud aega, millise aja jooksul ametiühingud peavad üle minema uutele põhikirjadele.

Olgu siinkohal märgitud, et need põhikirjad olid tulemas juba 1936. aastast alates.

Meie organisatsioonidest

Tallinna ühingu erakorraline üldkoosolek

Tallinna Trükitöölise Ühingu erakorraline liikmete üldkoosolek peeti 14. mail s. a. „Töölisvõimlas“, Pärnu mnt. 41. Koosoleku avas ühingu esimees A. Rebane, tervitades kokkutulnuid.

Koosoleku juhatajaks valiti Julius Saar, protokolliajaks H. Ojala ja A. Laasi.

Juhatus esitas peakoosolekule lisaeelarve 1939. aasta kohta. Lisaeelarves olid ette nähtud järgmised summad:

Tulud:

Ühingu eelarves ruumide üürisummadest Kr. 225.—

Kulud:

„Trükitöölise“ juuremaks . . . . . „ 200.—
Noorteringi toetus . . . . . „ 20.—
Liikmeksastumine kod. õhu- ja gaasikaitse-ühingusse . . . . . „ 5.—

Kr. 225.—

A. Rebane põhjendas juhatusse seisukohta lisaeelarve esitamise asjas. „Trükitöölise“ on Tallinnas vähe levinud, kuna ühingu liikmed ei võta kõik ajakirja. Seetõttu juhatus otsis teid selle levitamise suurendamiseks ja otsustas ajakirja võtmise teha sunduslikuks igale liikmele. Selleks liige maksab 5 ja ühing 5 senti iga eksemplarilt liidule.

Noorteringi asutamisega on vajadus ringi toetamiseks, milleks ka summa ette on nähtud. Üldtähtsuslikust kodanlikust õhu- ja gaasikaitseühingu tööst osavõtmiseks on ettepanek maksta nimetatud ühingule liikmemaksu. Kulud saab tasuda ühingu üürisummade arvel, kuna ühingul ei kulu eelarves ettenähtud 1200 krooni.

Vaidlused „Trükitöölise“ üle

A. Sõstar: Ühingu ruumid on liig kitsad praeguse tegevuse tarvis. Poleks õige seda summat võtta ruumide arvelt.

E. Ruul: Meie peame esiteks otsustama summade kulutamise vajaduse, mitte aga hakkama tagant peale. Häälkandja vajab müügi suurenemist, et omadega välja tulla. Selleks tuleks see teha liikmeile kohustuslikuks. Et ajakirja hind, 10 senti, poleks mitte raskusi tekitav liikmeile ja samuti silmas pidades organisatsioonilist propagandat, ongi ühing teinud ettepaneku — iga liige mak-

sab viis ja ühing viis senti eksemplarilt. Töötud, invaliidid ja 1. aasta õpilased saaksid ajakirja tasuta.

J. Pops: Olen ise ajakirja lugeja ja soovitan seda teha teistelgi. Kui mõned liikmed ei saa ajakirja kätte, kas siis pole mitte tegemist usaldusmeeste hooletusega ajakirja kättetoimetamisel?

E. Ruul tõendab, et tööpoolest ilmneb sel alal teatavat lohakust.

A. Offenbach: Liidu volikogu tegi sellekohase otsuse ajakirja levitamiseks kõigile liikmeile. Kõik teised ühingud võtavad ajakirja liikmete arvule vastavalt, sedasama peab tegema ka Tallinna ühing.

A. Sõstar: Meie liikmeskonnas on palju neid, kes ei taha ajakirja ka muidu. Ajakirjas ilmub liig vähe Tallinna ühingu tegevusest.

J. Pops: Tööpoolest leidub küllaltki neid, kes 5 senti maksu juurepaneku võtavad pahaselt vastu.

E. Jänes: Ei soovita ajakirja võtmist teha sunduslikuks. Arvan, et „Trükitöölise“ peaks ilmuma kindlaksmääratud ajal.

H. Raiglo: „Trükitöölise“ levitamise küsimus oleb selle leviku organiseerimisest ja kindla kaas-töölise võrgu loomisest.

A. Offenbach: On väga soovitatav, et ajakirja üle peetakse arvestust. Muide ei või kuidagi teada, mida ajakirjas näha tahetakse.

E. Laan: Tartus prooviti ka 10 sendiga müüa, aga ei läinud palju. Siis tehti see kohustuslikuks kõigile liikmeile à 5 senti ja ajakiri läheb.

J. Saar: Minu arvates pole mingit suurt kohustust anda üks kord kuus 5 senti ajakirja eest. Tuleks võtta vastu juhatusse ettepanek.

R. Varjend: Kui ajakirja sisu eest rohkem hoolt kantaks, oleks ta levik suurem.

E. Ruul: Tahaksin alati näha, et ajakirja sisu eest kannaksid hoolt need, kes praegu sisu arvestavad. Nad võiksid rohkem kirjutada.

H. Kurtus: Toimetuse pöördugu inimeste poole ja andku ainet, millest kirjutada. Arvestajad ütlevad küll, et pole midagi sees — aga mida siis sees pole?

A. Laan: Teen ettepaneku vaidlused ses asjas lõpetada.

A. Sõstar: Ajakirjal peab olema kindel ilmumisaeg.

A. Offenbach: Ajakirjas on öeldud, millal ilmub järgmine number ja millal võib käsikirjad ära saata. Kahjuks ei peeta sellest kinni ja käsikirjad tulevad hilinemisega.

H. Ojala: Ajakiri ilmub trükitööliiskonnale ja pole loomulik, kui selles ilmuksid kõik Tallinna pisiteated.

E. Ruul: Kui tehakse etteheiteid, miks ajakiri antakse hilja kätte, siis sageli on siin süüdi usaldusmehed, kes toimetavad ajakirja kätte nädal ja paar hiljem. Süü on usaldusmeestel.

V. Kruustee: Ojala seisukoht on väär, kuna ajakirjas peaksid eeskätt ilmuma teated trükitöölistis.

H. Raiglo: Toimetus asutagu kindel kaastööliste võrk, kellelt nõutagu teatavaks ajaks käsikirju.

A. Sõstar: Ajakirjas peab ilmuma informatsioon kogu ühingu tegevusest.

J. Tõnissoo ettepanekul otsustati lõpetada vaidlused ja võeti vastu juhatuse seisukoht: ajakirjale alates nr. 4-st maksta ühingu eelarvest 200 krooni juure, kusjuures iga liige on kohustatud võtma ajakirja, makstes 5 senti. Tõttud, invaliidid ja 1. astsa õpilased saavad ajakirja tasuta.

A. Treimani ettepanek, jätta asi vana moodi, jäi vähemusse.

Muud küsimused

Vaidlusteta otsustati kinnitada noorterangi toetamiseks kakskümmend krooni ja Kodanliku Õhujärga Gaasikaitseühingu liikmeks astumiseks viis krooni.

Nende kulude täitmiseks juhatuse esines ettepanekuga võtta 225 krooni eelarves ettenähtud üürisummadest, kuna uusi ruume nende mittelemisel käesoleval ajal võtta ei saa, seega jääb ka üldkrediit 1200 krooni kasutamata. Kasutamata osalt oligi mõeldud kanda 225 krooni lisaelarve arvele.

A. Sõstar tegi ettepaneku, et see summa võetaks eelarves ettenähtud asjaajamiskuludest. Juhatuse ettepanek sai enamuse ja võeti seega vastu.

V. Sepa ettepanek — võtta kuludeks nii korteri kui ka asjaajamiskuludest pooleks — saab 1 hääle.

Järgnes kultuurtoimkonna kodukorra vastuvõtmine, mille üle andis seletusi A. Offenbach, tehes koosolekule ettepaneku: kas hakata seda arutama üksikasjaliselt või võtta ta hääletamisele tervikuna.

M. Veel tegi ettepaneku: kultuurtoimkonna kodukord võtta vastu redaktsioonikomisjoni ja juhatuse poolt loodud kujul.

H. Ojala pidas siiski soovitavaks, et kodukord tuleks üksikasjaliselt sõelumisele.

M. Veeli ettepanek sai enamuse ja seega kodukord võeti vastu redaktsioonikomisjoni poolt väljatöötatud kujul.

Tekkinud küsimuste all otsustati A. Totsase ettepanekul anda koorijuhile M. Laurimaale 10 krooni sõiduks Soome koos trükitööliste laulukooriga. Koosolek otsustas selle kulu võtta asjaajamiskulude arvelt. Summa võtmine esinduskulude arvelt jäi vähemusse.

Veel arutati asjaajamise korraldamise küsimust, mille üle seletusi andis E. Ruul. Peeti vajalikeks korraldada kirjade vastuvõtu kord. Vahetati informatsiooni eelseisva Soome huvireisi kohta, mille järele lõppes üksmeelne ja asjalik koosolek.

Asutati T. T. Ü. Noorterang

T. T. Ü. Kultuurtoimkond otsustas ellu kutsuda Noorterangi, kus oleksid liikmeiks trüki- ja köitekodades töötavad õpilased-noored. Mainitud ringi järele oli tungiv vajadus, kuna õpilased-noored olid seni suuremas enamuses organiseerimata. Samal ajal aga puudusid neil ka ühingu juures huvialadele vastavad tegevusvõimalused.

Et Tallinna trükikodades on niisuguseid noori väga palju, siis organiseeritult moodustaksid nad suure ja elujõulise ringi. Noored on ju kindlasti organisatsioonilises elus ja töös palju energilisemad kui seda suudavad olla vanad-täiskasvanud.

Noorterangi tegevussuhtideks oli ette nähtud õppeaja ja -tingimuste seaduslikes normides hoidmine, kutseline täiendamine (s. o. mitmesuguste ametialasse puutuvate loengute korraldamine), oma kuseühingu tööga tutvumine, vaba aja otstarbekohane kasutamine ja mitmesugused muud üritused, mis noori huvitavad.

*

2. mail s. a. oli ringi asutamiskoosolek. Koosolekule oli ilmunud kümme noort. Koosoleku algul refereeris kultuurtoimkonna juhatuse esimees Sõstar ringi ellukutsumise vajadusest ja tegevussuhtidest. Sellele järgnes noorte sõnavõtt, kus avaldati oma arvamist uue ringi kohta. Leiti et tuleb intensiivselt organiseerimistöle asuda ja kõik noored ringi juure tegevusse rakendada. Räägiti oma orkestri asutamisest, ekskursioonide korraldamisest, sportimisvõimalusist jne.

Ringi juhatuse otsustati valida viieliikmeline. Hääletamisel pääsesid juhatusse: 1) prl. Vanda Rohi, 2) Erich Mikk, 3) Jüri Kaardimets, 4) Valter Muruk, 5) Vladislav Vösotski. Kandidaatideks jäid: 1) Adolf Suurmaa, 2) Jüri Gern ja 3) Arkadi Viskmann.

Pärast asutamiskoosolekut pidas valitud juhatuse oma esimese koosoleku ja jagas ametid järgmiselt: esimeheks E. Mikk, abiesimeheks J. Kaardimets,

sekretäriks prl. V. Rohi, abisekretäriks V. Vösotski, laekuriks V. Muruk.

Juhatuse koosolekud otsustati pidada neljapäeviti kell 20.30 ühingu ruumes, Lühike jalg 6—2. Samal ajal võetakse ka uusi liikmeid vastu.

Soovime uue ringi juhatusele ja liikmeile head edu ja püsivust oma tegevuses ja ettevõtetes.

— e —

Noorte ringi

teine organiseerimiskoosolek toimus 21. skp. kell 10 hommikul ühingu ruumes. Kohal oli tosina noore ümber. Arutati agaralt ringi tegevusega seosesolevaid küsimusi ning tehti mitmed põhimõttelised otsused.

Nii määrati ringi tegevliikmeile liikmemaksuks 25 senti ja alalisile külalisile (n.n. toetajad liikmed) 75 senti aastas. Tegevliikmete vanuse ülemääraks jääb juhatuse ettepanekul 25 aastat. Nii saab iga noor olla ringi liige 8—10 aastat. Ring rakendub tööle täieliselt sügisest alates, kuna suvel viiakse lõpule organiseerimine. Tegevuskava töötab kujuneda päris laialdaseks. Küsimusse tulevad kava läbiviimise võimalused. On soove harastada kergejõustikku, jalgpalli, ping-pongi, malet, moodsaid ja rahvatantse, instrumentaalmuusikat jne. jne. Näib, et pole ala, kuhu noored ei tahaks rakendada oma külalaldast energiat.

*

Suvised tegevuse algüritusena korraldab Noorte Ring 3. juuni õhtul väljasõidu Aegviitu Trükitöölise Liidu puhkekodusse. Tagasisõit toimub 4. juuni õhtul. Nii jääb aega küllaldaselt omavaheliseks tutvumiseks ja looduse nautimiseks. 3. juuni õhtul on noorile kohapeal ühine teelaud tantsuga. Registreerimine sõiduks toimub 30. skp. kella 20—21 ühingu ruumes. Ühtlasi antakse seejuures lähemaid andmeid sõiduga seosesolevate küsimuste üle. Sõiduhind edasi-tagasi umbes 2 krooni.

Tallinna ühingu liikmetele

Vastavalt Tallinna ühingu liikmete erakorralise üldkoosoleku otsusele on kõigile liikmeile kohustuslik ajakirja „Trükitööline“ ostmine. See kohustus kehtib ajakirja number 4-st alates. Arvestades seda on ajakirja üksiknumbri hind liikmeile alanud 5 sendini.

Liikmeid palutakse silmas pidada seda kohustust, mis on tingitud ajakirja trükkimishinna kallinemisest, ja tasuda vastav 5 senti pärast ajakirja kättesaamist usaldusmeestele. Neile, kes ühingu ruumes liikmemaksu maksavad, tuleb see maks tasuda liikmemaksu õiendamisel, kusjuures ajakiri antakse neile kätte ühingus.

Ajakiri antakse tasuta 1. aasta õpilasile, töötuile ja invaliididele.

ÜHE TÖÖMEHE JUUBELIKS

Erich Pitea 25 a. ametijuubel

Aasta-aastalt koguneb juure 25-aastase staaziga tööjuubilare. Kuid rõõmu teeb järjekordse juubeli puhul, et leiad sageli neid oma ametitähapäeval teovõimsatena ja noorusvärsketena omal tööpõllul edasi rühkimas. Erich Pitea on üks säärane. Peatudes 22. mail k. a. hetkeks oma tööjuubeli tähisel võis ta tagasi vaadata täie rahuldusega tehtud tööle. Kuid see pole olnud Eeri loomuses, et ta kunagi oleks mõnulema jäänud loorberitele. Ta tunneb ainult üht juhtsõna: Edasi! Per aspera ad astra!

Tasa ja targu on ta rühkinud veerandsajandi jooksul esimestes ridades oma kutsealal, olgu see siis üldiselt lugupeetud kvaliteet töölisena või kaasa lüües kõigile algatusile ja ülesannetele, milleks teda kutsunud ametiühing. Kauaaegse „Päevalehe“ trükitööstuse usaldusmehena ja mitmekordse revisjonikomisjoni liikmena on ta tööjõudu pühendanud üldsuse huvideks ja ma usun, et see väikene puhkus, mille ta endale võtnud, peatselt lõpeb ja me teda näeme jällegi omal võitluskohal.

Iga organisatsioon, iga algatus vajab otseseid, julgeid ja sirgejoonelisi mehi, mehi, kes nii kergesti ei nõtku ega paindu, ega lase end ka mõjutada kõrvalmõjudest, ehkki sellekaudu on vahest eesmärk kergesti saavutatav. Eeri, sina oled selline mees! Mul jääb soovida — ei, ma usun seda kindlasti, et mees, kes kord alustas Paalmani trükitööstuse õpipoisina, rindesõdurina võitles Bessarabia ja Rumeenia sõjaväljadel ja juba peaaegu paar aastakümnet on olnud „Päevalehe“ töölisperes esirinnas, ka tulevikus seisab niisama kindlalt ja julgelt esimestes ridades igal ajal ja igal kohal.

Selleks raugematut tahet, jõudu ja jaksu!

V. K.

Tartust

Huvisõit Riiga

Tartu Trükitöölise Ühingu kultuurtoimikond korraldab võidupüha ajal huvisõidu Riiga, kavatsedes külastada sealseid trükitöölisi lähema kontakti loomiseks. Praegu on läti ametiühingud, nende hulgas ka trükitöölise omad, allutatud Läti Tööliskojade juhtimisele. Seega kujunevad vastuvõtjateks paratamatult Tööliskojade juhtivad jõud, mis siiski ei keela veel lähema kontakti otsimist lihtrükitöölisega.

Sõiduhinnaks Tartust Riiga ja tagasi kujuneks 7,5 krooni. Seega saaksid ka Tallinna kolleegid soovi korral liituda huvisõiduga, milleks peab Tartu ühingule teatama osavõttust. Külaskäigu ajal tahetakse tutvuda Läti Šveitsiga, milline koht on ilusaimad Baltimail, tehakse väljasõit Riia mere- randa jne.

28. aprillil s. a. sai TTÜ Rakvere usaldusmees meister Kaarel Tutt 50-aastaseks.

K. Tutt sündis Harjumaal, Raplas, 28. aprillil 1889. a. Varsti pärast Kaarli sündimist asus isa Virumaale Avanduse mõisa kokana teenistusse. Avandusel sai ka K. Tutt oma esimese koolihariduse. Hiljem, kui vanemad olid asunud Tallinna, jatkas ta õpinguid Tallinna linnakoolis ja selle lõpetamise järele asus ta 1906. a. raamatuköitmist õppima Bieki juure. On töötanud mitmetes suuremates köitekodades.

1929. a. sügisel asus ta Rakvere Ühistrükikotta teenistusse, kus on tänini töötanud köitetoja meistrina.

Rakvere tööoskuseametis on ta eksperdiks selle asutamisest peale.

Kaastöölised hindavad teda kui heasüdamlikku ja vastutulelikku kolleegi ning soovivad õnne ja palju edu järgmiseks 50 aastaks!

E. N.

Narvast

Ühingu üldkoosolekust

Narva Trükitöölise Ametiühisuse liikmete aasta-peakoosolek peeti 21. aprillil 1939 Narva äriteenijate ühingu ruumes Vestervalli tänavas. Koosolekut juhatas F. Karp, protokollis N. Printsthal.

Valiti eelmise peakoosoleku protokollile allakirjutajaiks H. Kersten, E. Tammisto ja I. Markelov.

Kanti ette peaarumand J. Aukšpuli poolt. Ükski koosolijaist peaarumande kohta sõna ei võtnud, misjärele need võeti teadmiseks.

Revisjonikomisjoni protokollile kohta sõnavõtjaid ei olnud, mispärast protokoll võeti teadmiseks.

Esitatud kassaaruande kohta puhkesid vaidlused. N. Printsthal päris, miks aruandes figureerib 15-krooniline võlasumma, kuna ühing ometigi ei või liikmeile võlgu anda. Laekur I. Markelov selgitas võla tekkimist 1937. a. töötatöölisele A. Pahomovile antud laenu näol. Olles raskes majandusli-

kus seisukorras A. Pahomov ei saanud tasuda senini oma laenu ja ametiühingu juhatus otsustas selle summa kirjutada 1938. aastal toetuse arvele.

S. Belski ei pidanud normaalseks nähtust, et laekuri käes oli aruandeaasta lõpul 114.12 krooni. See summa peaks olema pangas. Laekur I. Markelov selgitas, et raha läks vaja mitmesuguste kulude katteks, mida hiljem ka tehti. Seejärele lõpetati vaidlused ja 1938. aasta kassaaruanne kin- nitati.

Kuna koosolekule oli tulnud võrdlemisi vähe liikmeid, siis S. Belski tegi ettepaneku, et juhatuse valimised lükataks edasi uue peakoosolekuni, kusjuures siis kutsutakse kokku kõik liikmed. See ettepanek leidis poolehoidu. Juhatusele kui ka kohalviibivale liikmeile tehti kohuseks, et kõik tehtaks suuremaarvulise peakoosoleku korraldamiseks.

Edasi lükati ka lõbustustoimkonna moodustamine F. Karpi ettepanekul.

Eesti Trükitöölise liidu volinikuks valiti N. Printsthal.

Läbirääkimiste ajal S. Belski heitis ette juhatusele loidust liikmete organiseerimise alal. Teiseks ei pidanud ta õigeks, miks ühingu liikmele A. Vinogradovile ei antud töötaoleku abi pärast töölt vallandamist, vaid anti vaid ühekordne toetus 15 krooni.

Vaidluste järele otsustati korraldada liikmeile ja mitteorganiseerituile teeõhtu, mille kaudu loodeti äratada huvi ühingu tegevuse vastu. Vinogradovi asjas otsustati juhatusele teha kohuseks selgitada tema maksetud nädalate arv ja nõutada vastav abi. Andmete järgi olevat Vinogradov maksnud 54 nädalat, olles seega õigustatud abi saama. Need küsimused jäid kõik juhatuse korraldada. Koosolek oli asjalik ja üksmeelne.

Narva ühing kasvab

Narva kolleegid on jõudsalt koondumas ühingu- sse. Nii on Minise trükikojas töölised 100%-lt organiseeritud. Loota tuleks, et seda teevad ka teised trükikojad.

Pärnust

Pärnu Trükitöölise Ühingu aastapeakoosolek

peeti pühapäeval, 23. aprillil, s. a. ühingu ruumes. Koosolekut juhatas H. Reimann, protokollis E. Joala. Möödunud aasta aruanne ja eeloleva aasta eelarve võeti vastu esitatud kujul.

Tegevuskavas otsustati korraldada muu hulgas ka väljasõite, koosviibimisi jne. Kuna liikmeskon- nas valitseb elav huvi male vastu, siis otsustati sügisel ühingu juure ellu kutsuda maling. Ühingu 20. aastapäeva puhul otsustati korraldada kitsamas ringis aastapäeva pühitsemise koosviibimine.

Uude juhatusse valiti H. Reimann, G. Juht, E. Joala, H. Künnapas (kõik vanad) ja L. Peet (uus). Revisjonikomisjoni valiti Rannau, Nurm, Liidu volinikuks valiti H. Reimann, kandidaadiks E. Joala.

Koosolek moodus üksmeelsuse tähe all.

Pärnu ühing 20-aastane

Pärnu Trükitöölaliste Ühing sai 20-aastaseks, olles asutatud 1919. aastal. Sel puhul korraldas ühing 6. mail s. a. koosviibimise liikmeile ja kutsutud külalisile S.-s „Tervise“ ruumides Lõuna tänaval. Koosviibimine moodus heas meeleolus. Liidu esinajana viibis juubelikoosviibimisel R. Luuk, kes tervitas ühingat liidu nimel ja soovis sellele head edu edaspidises tegevuses.

E. T. L. tegevusest

Koosolek 30. aprillil

Koos: V. Ploom, A. Sammul, A. Schönberg, R. Luuk, V. Kruustee, E. Ruul ja A. Offenbach.

Tööliskoja poolt korraldatavale üleriiklikule töölisanemate ja ametiühingute konverentsile 7. mail s. a. otsustati liidu esinajaks saata E. Ruul. Ühtlasi soovitatakse ühingule saata konverentsile oma esinajad. — Asjaajamisega ühenduses tõsteti üles kulude suurendamine. Otsustati kulusid suurendada 80 krooni võrra, seega tõstes asjaajaja tasu 10 krooni võrra kuus.

Koosolek peeti Aegviidus, liidu puhkekodus.

Soome liidu volikogu

astub kokku 19.—20. juunil Helsingis. Volikogust osavõtmiseks on saadetud kutse Eesti Trükitöölaliste Liidule. Veel on teadmata, kas Eesti Trükitöölaliste Liit saadab oma esinaja volikogu koosolekule või mitte.

Puhkekodu üüritingimused

1939. aastal puhkekodu tubade üürid on jäänud samale tasemele mis möödunudki aastal.

Vastavalt sellele on tubade hinnad järgmised:
Ühe voodiga tuba:

Liikmetele — 1 ööpäev 50 senti, 1 nädal 1.75, 2 nädalat 3.50, 3 nädalat 4.50 ja 1 kuu 5.50 krooni.

Võõrastele vastavalt: 75, 2.65, 5.25, 6.75 ja 8.25 krooni.

Kahe voodiga tuba:

Liikmetele: 75, 2.50, 5.—, 6.50 ja 7.50.

Võõrastele: 1.05, 3.75, 7.50, 9.75 ja 11.25.

Kolme voodiga tuba:

Liikmetele: 1.—, 3.25, 6.—, 7.50, 9.50.

Võõrastele: 1.50, 4.75, 9.—, 11.25 ja 14.25.

Peale selle tuleb iga toa pealt maksta nädalas juure 25 senti, milline summa läheb puhkekodu koristajale. Koristaja ülesandeks on hoida puhtad puhkekodu üldruumid, koridorid ja vahetäigud.

SUVI on küll visa tulema, aga kõik ajamärgid — ka kalender — näitavad, et ta kindlasti saabub. Saabuvad ka meie meeste puhkused. Eks igaühe hinges põksu, millal loosiõnn ja peremehe tahe annab vastava aja. Veelgi suuremaks mureks on — kus see puhkus veeta? On ju selliseidki juhtumeid, kus saades puhkusepalga kätte mees paneb selle tallele ja siis vaatab vesise suuga ringi, mis edasi teha. Tööle minna ei tohi — rikub töötingimusi — raha kah pole. Mis muud kui pöruta lähedale maale paariks nädalaks põllutööle, kui sugulasi on. Eks süüa ja magada ikka saab.

Meie kolleegid siiski juba aegsasti ruttasid puhkekodu tubade kinnipanemisega. Iga suvi on näidanud puhkekodu tubade kasutamise kasvamist ja ega see tänavu teisiti ole. Aegviidu ümbrus ja kaunis koht meelitavad igat meie töökaaslast — pealegi pole see koht mitte liig kaugel Tallinnast.

PEREMEHED ei näi sugugi nii distsipliiniküllased olevat kui seda taheti meile selgeks teha. Nagu üleriikliku kokkuleppe täitmise juures selgus, pole kõik trükitööstuste omanikud veel täitnud kokkuleppe tingimusi. Kui trükitöölaliste organisatsioon midagi nõuab, siis küsivad peremehed: kas teie võite vastutada küllaldaselt selle eest, et teie töölised meie kokkulepet ei murra. Nüüd tahab asi vägisi võtta teise ilme: meie oleme kõik valmis ja peame distsipliini, aga peremehed vaatavad ringi, kes ja kuidas saaks kokkuleppest mööda hiilida. Juba volikogu koosolekul kostsid häälid, mis nõudsid peremeestega tõsisel rääkimisel kokkuleppe rikkumise üle. Ja ega midagi. Kui aeg samuti edasi läheb ja olud ei parane, peame siiski uuesti tule-tama peremeestele meele nende seletusi ja tege-likkust. Vahepeal oleme Eesti Trükitöösturite Ühingu- gule saanud juba terve rea kirju, milles juhtisime ühingu tähelepanu kokkulepet rikkuvaile trükitööstureile.

Luksemburglaste juubel

Luksemburgi Trükitöölaliste Liit saatis Eesti Trükitöölaliste Liidule kutse osa võtta Liidu 75 aasta kestmisjuubelil, mis peetakse 24.—26. juunini Luksemburgi linnas. Majanduslikel põhjusil polnud liidul võimalik saata esinajat ja tuli piirduda vaid tervituskirjaga.

ametiühingud

Tartu Töölisühingute Keskliidu

juhatus poolt esitati Vabariigi Presidendile ja Vabariigi Valitsusele märgukiri Eestimaa Töölisühingute Keskliidu juhatuses normaalse olukorra loomiseks. Sellele märgukirjale kirjutasi alla Tartus asuvad ametiühingud.

Märgukirjas heidetakse ette praegusele Keskliidu juhatusesele mitteküllaldast tööliskonna huvide kaitsmist. Samuti on lõpetatud „Töölise Hääl“ väljaandmine. Märgukiri taotleb ametiühingute kongressi kokkukutsumist, millisel kongressil valitaks keskliidu juhatus.

Eestimaa Töölisühingute Keskliidu

ajutine juhatus ringkirjas 13. mail 1939. a. öiendab seda märgukirja ja selgitab, et „Töölise Hääl“ väljaandmine oli seotud suurte puudujääkidega. Omalt poolt Keskliidu juhatus annab müksu senistele tööliskonna ajakirjadele, öeldes, et need omavad „omameeste vaimu“. Keskliidu juhatus näeks neid ilmutavat ühise eriajakirjana. Sellelaadsed mõteteavaldused ei olevat leidnud poolehoidu.

Ametiühingute vaheline

maleturniir lõppes järgmiselt: 1) Tall. Nahatöölise Ühing, 2) Tall. Maalritöölise Ühing ja 3) Raudteetöölise Ühingu Tallinna osakond.

Rahvusvahelised keskused

Trükitöölise ülemaailmne kongress

Rahvusvaheline Trükitöölise Kutsesekretariaat otsustas pidada rahvusvaheliste trükitöölise 14. kongressi 6. kuni 10. augustini 1939. aastal Kopenhaagenis.

Kongressi päevakord on järgmine:

- 1) Kongressi avamine.
- 2) Rakendus, mandaatkomisjon ja päevakorra kinnitamine.
- 3) Sekretäri aruanne tegevusest.
- 4) Üldine olukord ja selle mõju trükitöölise liikumisele.
- 5) Sissetulnud ettepanekute otsustamine.
- 6) Sekretariaadi koha kindlaksmääramine.
- 7) Rahvusvahelise sekretariaadi valimine.
- 8) Laiendatud sekretariaadi liikmete valimine.
- 9) Tekkinud küsimused ja kongressi lõpp.

Rahvusvaheline Ametiühingute Liit

Rahvusvahelise Ametiühingute Liidu juhatus koosolek peeti 29. ja 30. märtsil 1939. a. Londonis.

Arutusele tuli päevakorra põnevaim punkt — kriitiline olukord Euroopas. Vastuvõetud seletuses märgitakse fašistlike valitsuste kallaletungikavasid ja üksikute maade ohustamist. Juhatus asub seisukohal, et kallaletungijaile suudetakse vaid siis osutada tõhusat vastupanu, kui asutatakse ühine front riikidest nagu Suur-Briti, Prantsusmaa, Poola ja Venemaa. Nimetatud maad peavad andma üksteisele garantiid kallaletungi puhul üksteise abistamiseks. Järgnevalt pooldatakse Põhja-Ameerika Ühendriikide algatusel rahvusvahelise rahukonverentsi kokkukutsumist. Seletus lõpeb järgmiselt:

— Vägivald ei tohi asuda õiguse asemele. Silmapilk kollektiivse julgeoleku loomiseks on saanud.

Järgnevalt arutati Čehoslovakkia tööliskonna õiguste brutaalset allasurumist. Juhatus avaldas oma sügavat kaastunnet Čehoslovakkia ja Hispaania tööliskonnale. Vaba Čehoslovakkia ja Hispaania mõte jääb püsima, kuigi nad praegu on kaotatud.

Sotsiaalpoliitika

Tallinna Ühine Haigekassa

pidas erakorralise volinike peakoosoleku 6. mail s. a. Koosolek oli kutsutud kokku ühenduses palgatariifi kinnitamisega ja aruandega haigekassa olukorrast.

Aruandest selgus, et kassa sattus raskesse olukorda apteegi aruandes tehtud kokkuvõtte vea tõttu, mistõttu apteegi bilanss oli 25.000 krooni võrra suurem kui ta tegelikult on. Pealeselle leiti apteegis veel rida puudusi. Juhatus oma aasta-tegevuse koostamisel arvestas veas näidatud summa kõrgust ja selle ilmsikstulekul sattus ta loomulikult raskesse olukorda. Kuna sellega tekkis suur pahameel haigekassa volinike hulgas ja oli äärmiselt lohakalt talitatud aruandega, otsustas kassa juhatus tagandada ametist apteegi juhataja Kaera. Peakoosolek arvestas seda ja umbusalduse ettepanek juhatus tegevuse kohta jäi vähemusse.

Vähemusse jäi juhatus eettepanek palgatariifide asjas ja vastu võeti eelmisel peakoosolekul valitud tariifidekomisjoni ettepanek. Lõpuks otsustas peakoosolek, hoolimata varem tehtud kihutustööst, jääda Eesti Haigekassade Liidu liikmeks. Selles asjas polnud ka kassa juhatus üksmeelne.

Gaasikaitse propageerimiseks

Tallinna vabatahtlik kodanlik õhukaitse ühing esitas Eesti Trükitöölise Liidule ettepaneku astuda nimetatud ühingu liikmeks. Liikmemaksuks on 5 krooni aastas. Kuna liidu sellekohased organid pole oma otsust veel teinud, liidu juhatusel seda õigust pole — siis lahendatakse küsimus edaspidi.

VÄLIMAINNE Ringvaade

Viiskümmend korda esimest maid

50 aastat on möödunud ajast, mil tööliskond, kasutades rahvusvahelist maailmanäitust Pariisis, korraldas rahvusvahelise kokkutuleku 1889. aastal. See oli esimene sotsialistlik rahvusvaheline kongress pärast I internatsionaali surma. Prantsuse delegaadi Lavigne ettepanekul otsustas kongress tunnistada 1. mai rahvusvaheliseks tööliskonna pühaks. Selle päha ülesandeks ja mõtteks võeti:

— Sel päeval tööliskond demonstreerib 8-tunnise tööpäeva ja sotsiaalpoliitiliste uuenduste nõudmiseks kui ka tööliskonna idealide teostamiseks. Sel päeval peab ilmema mitmesuguste maade tööliskonna solidaarsus ja vennastus teiste maade tööliskondadega.

Põhja-Ameerika Ühendriikide tööliskond juba 1884. ja 1885. aastal kuulutas 1. mai tööliskonna võitluspäevaks 8-tunnise tööpäeva kehtimapanemiseks. Sellestki hoolimata Pariisi kongressi otsus 1889. aastal andis sellele päevale rahvusvahelise ulatuse ja tõstis selle võitluse mõtte teravalt esile. Mitte puhkus, mitte töölt lahkumine 24 tunniks polnud selle mõtteks, vaid selle päevaga taheti võidelda paremate sotsiaalpoliitiliste seaduste eest.

Sellest tuleb aru saada — oli ju tol ajal tööliskonna olukord meeleheitlik ja kibe. Käitis töötati 10–16 tundi ööpäeva jooksul. Tööandjad kirjutasid ette töötingimused sellisel kujul nagu nad tahtsid. Töölise õigusist, töökaitses jne. polnud tollal veel juttu.

Seega 1. mai astus 8-tunnise tööpäeva ja sotsiaalpoliitika kaitseks. Aasta-aastalt kasvas 1. mai tähtsus, laienedes programmilises osas.

Ikka suuremad ja suuremad massid kogunesid demonstrantide lippude alla. Kodanlus oli hirmul, ta kartis neist demonstreerimisest plahvatust. Kui aga järgmisel päeval nähti, et midagi ei sündinud, siis hingati kergemalt ja avaldati kiitust tööliskonna distsipliinitunnetele.

Nii õppis ka muu maailm nägema tööliskonna distsipliini ja ühtlust oma nõudmiste rõhutamiseks, olles seega astunud esimese sammu tööliskonna jõu tunnustamiseks ühiskondlikus arengus. Aga

paljud ei mõistnud veel, et 8-tunnise tööpäeva nõudmine oli põhjendatud tehnilise edu arengust. Ei mõistetud, et tööpäeva lühendamiselega on võimalik vähendada tööpuudust. Ei mõistetud kogu seda tagapõhja, mis õigustas tööliskonnal võidelda sotsiaalse õigluse ja elukindlustamise eest. Peeti vaid vajaliseks kokkupõrgete vältimiseks järele anda ühes või teises küsimuses. Alles pikkamisi hakkas nende inimeste hulka tungima valgust, millise väärtuse omab ühiskondlikus arengus tööliskonna nõuete rahuldamine.

*

Mis 1889. aastal näis utoopilisena, see hakkas pikkamööda praktiliselt teostuma üksikutes maades. Tööliskond kasvas tugevaks oma ametiühingute ja poliitiliste parteide loomise kaudu. Juba 1914. aasta maailmasõja lahtipuhkemisel oli paljudes maades tööliskonnal kätte võidetud teatavad õigused kui ka lühendatud tööpäeva. Pärast maailmasõda oli tööliskond muutunud veelgi tugevaks ja viis läbi uuendused, mida nõrgenenud kodanlus ei suutnud temale keelata. Olenedes selliste uuenduste läbiviimisest, pikkamööda muutus ka 1. mai kui võitluspäeva iseloom. Riigid olid sunnitud tunnustama 1. mai riiklikuks pühaks ja seega muutus 1. mai tööpühaks, kaotades oma terava võitluse ilme. Siiski jäi 1. mai mõte püsima — tööliskonna idealide ja parema tuleviku meeleuletuseks.

Paljud on muutunud 50 aasta jooksul, aga siiski üks on jäänud muutumatuks: igavene võitlus, igavene muutumine nagu seda elu ise on.

Mõnedes riikides on 1. mai tähendusele antud teine maitse. Nii pühitsetakse seda päeva rahvusliku ühtluse ja kooskõla tähe all ja selle päeva pühitsemisest võtavad osa riigi kõrgemad ametnikud ja võimud. See on olenenud riigi poliitilisest struktuurist ja kuidagi ei vii 1. mai mõtet alla. Pigem annab see tunnistust, et 1. mai idee kandjad on seevõrra tugevad, et ükski poliitiline struktuur ei julge käsi külge panna 1. mai hävitamiseks ja seetõttu püüab seda päeva lahjendada muude lisanditega.

KIRJUTAJA maailmast

Kui palju toodab eesti tööline?

Majandusministri L. Sepa avalduste kohaselt eesti tööline tootleb aastas ligemale $\frac{1}{4}$ sellest väärtusest, mida tootleb Skandinaavia riikide tööline. Lähtudes sellest peab minister arusaadavaks, miks eesti tööline palk on samal ajal ka $\frac{1}{4}$ Skandinaavia tööline palgast.

Olgu siin toodud arvud, mis minister avaldas:

	Aastatoodangu väärtus (kroonides)	Keskmine tunniteenus (sentides)
Eesti	3.785	34,4
Rootsi	11.361	108,8
Taani	14.349	110,8
P.-Am. Ühendr.	23.379	257,1

Ainus rohi palgade tõstmiseks olevat — tõsta toodangut.

Hiiglaajaleht

New Yorgi maailmanäituse puhul ilmub Põhja-Ameerika Ühendriikides ajaleht, mis oma suuruselt jätab varju kõik seni ilmunud ajalehed. Ajaleht ilmub nime all „The illuminated quadruple constellation“ (neljakordselt valgustatud tähepilt). Ajalehe kõrgus on 400 ja laius 260 tolli ja lehe 104 veeruga võiks täita 18 normaalsuurusega raamatu sisu. Selle lehe esimene number ilmus 1859. aastal, seega ajastul, mil Ameerika lehed konkurentsi mõttes püüdsid üksteist ületada formaadilt ja sisult. Tol korral äratas see ajaleht oma suuruselt imestust, ilmudes üldse 28.000 eksemplaris. Ajalehe järgmine number oli mõeldud välja anda 1959. a., seega 100 aastat hiljem. Siiski otsustati leht anda välja praegu ja seda 1.000.000 eksemplaris. Kindlasti äratas ajalehe uus number suurt tähelepanu mitte üksi laia publiku, vaid ka trükitehnika asjatundjate juures, olles selle ala täiuslikemaid tooteid.

Aleksander Nevsky

Vene filmidest on välismaale lastud parimad toodangud. Üheks selliseks võib lugeda Nõukogude Vene filmi — Aleksander Nevsky, milline film linastus kinos „Ars“. Peab ütleva, et see film ületas lootused ja filmi võis tõeliselt nautida. Loomulik ja sealjuures kunstiliselt läbitöötatud mäng, tunnete ehtne edasiandmine — see paelus vaata-

jaid. Vähe on selliseid filme, mis paeluvad — Aleksander Nevsky oli selline. Meie külm eestlane, vaadates vene ajaloolist filmi, oli tahtmatult kaasa kistud linal toimuvast tegevusest ja plaksutas ning bravootas filmi üksikute stseenide puhul. Säärast käitumist pole küll üheski teises kinos nähtud. Või tulenes see sellest, et Aleksander Nevsky kaudu eestlane tundis rahuldust vihatud ordurüütli — sakslaste — lüüasaamisest, mida omal ajal meie esivanemate poolt ei suudetud teha.

Tõesti — Vene kinokunst oli parajaks aineks meile ja rahuldus kõiki kinosviibijaid.

Raamatuköitjad

Rahvusvahelise Raamatuköitjate Ühenduse täidesaatva komitee istung peeti 18. ja 19. märtsil Brüsselis. Võeti vastu otsus, milles mõistetakse hukka totalsete riikide poolt levitatud rassiopeetus. Viimane on väärtu vahend võitluses demokraatlike maade nõrgestamiseks ja töölikonda omavaheliste lahkkelide külvamiseks.

Nagu aruandest selgus, kuulub ühendusse 11 maad 54.300 liikmega. Mis puutub liitumisse Rahvusvahelise Trükitehnikate Kutsesekretariaadiga, siis otsust ei tehtud, vaid see jäetakse Rahvusvahelise Ametiühingute Liidu kongressi otsustada. Raamatuköitjate ülemaailmne kongress peetakse 21. ja 23. septembril s. a. Brüsselis. Tegevuse alal püüti ühendusse astuda ookeanitaguste maadega, ja loodetakse neid saada tulevikus liikmeks. Lõpuks tänavati Belgia kolleege õnnestunud kokkutuleku korraldamise eest.

„TRÜKITÖÖLINE“

ilmub 10 korda aastas

Vastutav toimetaja: A. OFFENBACH.
Toimetus ja talitus: Tallinn, Lühikejalg 6-2.
Telef. 482-66.

Järgmine number ilmub juulis 1939
Käsikirjade saatmise tähtpäev järgmisse numbrisse 10. juuli 1939

Väljaandja: Eesti Trükitehnikate Liit.

R. Tohver & Ko trükk, Tallinnas.

Vastutav toimetaja: A. Offenbach.
30. mail 1939.